

Literatura pro mládež

Seznam četby

Karel Jaromír Erben: České pohádky
Božena Němcová: Výbor z pohádek
Jan Karafiát: Broučci
Josef Václav Sládek: Zlaté slunce, bílý den
Ivan Olbracht: Biblické příběhy
Jiří Mahen: Co mi liška vyprávěla
Karel Čapek: Devatero pohádek
Karel Poláček: Bylo nás pět
Josef Věromír Pleva: Malý Bobeš
Vítězslav Nezval: Anička skřítek a Slaměný Hubert
František Halas: Před usnutím
Jan Zahradníček: Ježíškova košilka
Jan Werich: Fimfárum
Jaromír Tomeček: Lovy beze zbraní
Jaroslav Foglar: Hoši od Bobří řeky
František Hrubín: Špalíček veršů a pohádek
Josef Kainar: Nevídáno, neslycháno
Ivan Blatný: Jedna, dvě, tři, čtyři, pět
Jan Procházka: Ať žije republika!
Ota Hofman: Útek
Jan Skácel: Uspávanky
Eduard Petiška: Golem a jiné židovské pověsti a pohádky ze staré Prahy
Oldřich Sirovátka: Brněnské kolo a drak
Hana Doskočilová: O Mamě Romě a romském pámbíčkoví
Pavel Šrut: Veliký tůdle
Jiří Žáček: Nesedejte na ježka
Petr Sís: Tři zlaté klíče
Petr Nikl: Záhádky
Iva Procházková: Soví zpěv
Hana Bořkovcová: Zakázané holky
Ivona Březinová: Lentilka pro dědu Edu, Útek Kryšpína N.
Alena Ježková – Renáta Fučíková: Staré pověsti české a moravské
Radek Malý: Listonoš vítr
Pavel Čech: A
Robin Král: Vynálezárium
Petra Soukupová: Kdo zabil Snížka?
František Tichý: Transport za věčnost
Vendula Borůvková: 1918 aneb Jak jsem dal gól přes celé Československo
Markéta Pilátová: Co vyprávěla gorila

Komentář k seznamu četby

Četba je nedílnou součástí tematických okruhů ke zkoušce a bývá znovu prověřována i v závěru vašeho studia.

Tituly v seznamu četby jsou vybírány tak, aby jejich prostřednictvím byly pokryty důležité literárněhistorické mezníky ve vývoji české literatury pro děti a mládež, zastoupeny hlavní žánrové oblasti literatury pro děti a mládež a rovněž důležité oblasti tematické. Seznam je primárně konstruován tak, aby studentům usnadnil základní orientaci ve vývoji české literatury pro děti a mládež.

Při četbě doporučuji vzít znovu do ruky i ty knížky, které si pamatujete z dob vlastního dětství, a podívat se na ně očima dospělého odborníka, nikoliv prizmatem dětských vzpomínek.

Každý titul si přiřaďte ke konkrétnímu období (např. poslední třetina 19. století, meziválečné období, 60. léta 20. století) a žánrové či tematické oblasti (např. poezie, autorská pohádka, próza s dětským hrdinou, próza s válečnou tematikou). Nemusíte si pamatovat rok jejich vydání, stačí přibližná datace (viz výše).

Pokud chcete přípravu prohloubit, doporučuji vybavit si ke každému titulu kontextové pole z autorů a děl vydávaných ve stejné době (např. Josef Václav Sládek – výbor Zlaté slunce, bílý den; obsahuje Sládkovu tvorbu z konce 19. století; v téže době píše poezii pro děti rovněž Karel Václav Rais, Josef Kozíšek; Sládek je současník J. Zeyera, J. Vrchlického, S. Čecha – ti se však intencionálně tvorbě pro děti věnovali jen okrajově). Pomůže vám to potom vybavit si řetězově další díla a autory; literárněhistorický obraz se stane přesnější a konkrétnější.

Při čtení každé knihy budou vyvstávat jiné otázky a vaši pozornost budou poutat jiná témata i prostředky.

Přesto můžeme zobecnit, že se při četbě poezie budete zaměřovat na ideovětematický základ a umělecké prostředky (zda je pro autora v této sbírce charakteristická pravidelná veršová a rýmová výstavba, zda používá verš volný, zda jde o epiku, lyriku...). Potom si zkuste z každé sbírky sami zvolit jednu či dvě básně, na nichž můžete celkový dojem získaný četbou nejlépe ilustrovat (a zapamatovat si; je jasné, že nemůžete udržet v paměti všechny zahrnuté básně). Cílem není dělat „inventuru“ použitých prostředků, ale přemýšlet nad tím, proč je asi autor zvolil a jakého efektu tím dosahuje.

Podobně synekdochicky postupujte i u pohádkových souborů (přečíst, uvědomit si společné rysy, pojmenovat je a potom si zapamatovat jednu až dvě pohádky, na nichž by se tyto znaky daly předvést).

U příběhové prózy s dětským hrdinou si uvědomte ideovětematický základ díla (např. příběh o dospívání, které je komplikováno problémem ... a složitou dobou ...) a subžánrovou charakteristiku (např. příběh s historickou, s přírodní tematikou). Všimněte si narace (jaká je vypravěčská perspektiva, ke komu promlouvá vypravěč) a přemýšlejte o tom, jak se podílí na vyznění příběhu (zda např. přímý vypravěč vzbuzuje iluzi autentičnosti, nebo naopak znevěrohodňuje vyprávění, protože promlouvá příliš dospěle atd.).

Při zkoušce nebude prověřována vaše paměť (nemusíte si vybavit jména hlavních hrdinů či názvy míst, kde se jejich příběhy odehrávají), ale to, zda jste dílo četli a zda ho dokážete interpretovat.

Doporučuji spojit samostudium tematických okruhů ke zkoušce s průběžnou četbou.